

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer Van Kempen
Turfstraat 147 | Den Haag
Postbus | 2500 EX | Den Haag

Utrecht, 20 december 2018
Betreft: Inbreng van natuur- en milieu organisaties
mbt consultatie Invoeringsbesluit
Onze referentie: KvdE/tgr/181220.014
Contactpersoon: Karen van den Einden

ARTHUR VAN SCHENDELSTRAAT 600
3511 MJ UTRECHT
POSTBUS 1578
3500 BN UTRECHT
NEDERLAND
T +31 (0)30 2331328
INFO@NATUURENMILIEU.NL
WWW.NATUURENMILIEU.NL

Geachte minister Ollongren,

Vanaf het moment dat de stelselwijziging werd aangekondigd hebben natuur- en milieuorganisaties een actieve bijdrage geleverd. Ons uitgangspunt vanaf het begin was: *niet dichtgeregeld, maar goed geregeld*. Vele malen hebben wij zowel mondeling als schriftelijk onze zorgen geuit: bij uw Ministerie, bij de Botsproeven, bij OIM bijeenkomsten, bij de Tweede Kamer en bij de Raad van State. Deze zorgen gaan over het ontbreken van goede waarborgen voor een goede kwaliteit van de leefomgeving.

Wederom uiten wij hieronder onze grote zorgen. Want onze twijfels zijn niet weggenomen, sterker nog: ze nemen alleen maar toe. Doordat het stelsel via verschillende sporen (via Invoeringswet, Aanvullingswetten en –besluiten) verder wordt in- en aangevuld is het erg lastig om een goed overzicht te houden. Hierdoor voelt Omgevingswet haast als een mammoettanker die we alleen nog maar een beetje kunnen bijsturen, terwijl we fundamentele bezwaren hebben die niet opgelost zijn met een beetje bijsturen. Onze zorgen worden door het Invoeringsbesluit niet minder. Wij zijn er dan ook niet op gerust dat het stelsel in deze vorm schade aan onze leefomgeving voorkomt. Daarvoor zijn in onze ogen meer waarborgen in de regelgeving nodig.

Toch maken wij wederom graag gebruik van de gelegenheid om op de consultatie-versie van het Invoeringsbesluit te reageren. Helaas zijn wij gezien de omvang en complexiteit van de teksten niet in staat geweest om alle stukken uitvoerig te lezen en de voorgestelde wijzigingen in hun volledigheid te overzien.

Het Invoeringsbesluit vult het Omgevingswetstelsel verder in en bouwt verder op keuzes die in een eerdere fase zijn genomen. Wij blijven op een aantal onderdelen, ook met het Invoeringsbesluit, nog steeds grote vraagtekens en zorgen houden over het behoud van de kwaliteit van de leefomgeving. Hieronder geven wij ons commentaar op een zevental onderwerpen op hoofdlijnen. In de bijlagen vindt u daarnaast de gebundelde commentaren van onze organisaties per artikel of onderdeel van het Invoeringsbesluit en bijbehorende toelichting.

Onze zorgen, vragen en bezwaren richten zich op de volgende onderdelen:

- Het ontbreken van een kader voor een integrale beoordeling en afweging van belangen. Wij pleiten dan ook voor meer en betere waarborgen in de Besluiten.
- Afschaffen van de landelijke vergunningplicht voor bouwactiviteiten leidt tot meer rechtsongelijkheid en onduidelijkheid, en bovendien tot een grote kans op onherstelbare schade.
- Wij hebben nog veel vragen over hoe het decentraliseren van de vergunningplicht voor bouwactiviteiten in de praktijk zal werken. Wij zijn van mening dat het nu voorliggende voorstel geen recht doet aan het uitgangspunt van een gelijkwaardige rechtsbescherming.
- M.b.t. de ladder voor duurzame verstedelijking: door het doorschuiven van de laddertoets vindt er geen integrale beoordeling meer plaats op gebiedsniveau. Wij zien graag dat er in de Toelichting meer duidelijkheid komt over wat de grenzen van de globale functietoedelingen zijn.
- Wij blijven van mening dat bij een buitenplanse activiteit niet de reguliere procedure met maar 8 weken beslistermijn moet worden gevolgd, maar de uitgebreide procedure.
- Wij willen graag meer duidelijkheid in de Toelichting over hoe de burgers bij inwerkingtreding van de Omgevingswet op de hoogte en betrokken blijven van wat er in hun leefomgeving plaatsvindt, nu de omgevingsvergunningen niet via het DSO worden ontsloten en diverse vergunningplichten vervallen. Ook horen wij graag op welke wijze het ministerie gaat voldoen aan het uitgangspunt van gelijkwaardige rechtsbescherming.
- M.b.t. handhaving: Wij blijven van mening dat het Rijk als eindverantwoordelijke wel actief een vinger aan de pols moet houden en zo nodig maatregelen moet nemen om de omgevingskwaliteit te beschermen. Het toezien op voldoende handhavingcapaciteit bij de omgevingsdiensten is dan ook een van de verantwoordelijkheden van het Rijk.

In de bijlage zetten wij bovengenoemde punten verder uiteen.

Met vriendelijke groet,
Natuur & Milieu

Karen van den Einden
Senior adviseur public affairs

Mede namens:

LandschappenNL, Natuurmonumenten, Natuur & Milieufederaties, Milieudefensie, Vogelbescherming Nederland, Waddenvereniging en Natuur & Milieu

Bijlage

Algemene indruk: integrale beoordeling en afweging van belangen

De Omgevingswet beoogt versnelling en flexibiliteit. Wij hebben altijd benadrukt dat we positief tegenover deze stelselwijziging staan, zodat niet alles dichtgeregeld is, maar wel goed geregeld. Onze zorg is dat deze wijziging nu ten koste gaat van de leefomgeving en van de voorspelbaarheid en inzichtelijkheid voor burgers. Immers, er is nergens vastgelegd of uitgelegd hoe een integrale beoordeling uitgevoerd moet worden en op welke wijze een bestuursorgaan de verschillende belangen moet afwegen. Er zijn geen duidelijke kaders gesteld vanuit de rijksoverheid voor het afwegen van verschillende belangen. Vaak zijn economische voordelen van een activiteit voor een gemeente sneller en duidelijker zichtbaar dan milieu- en gezondheidseffecten op de langere termijn. Dit kan ertoe leiden dat zogenaamde ‘zachte’ waarden het onderspit delven, zoals bijvoorbeeld biodiversiteit of behoud van een gezonde leefomgeving, waardoor we zeker op de lange termijn in eigen voet schieten. Hier ligt onze zorg.

Deze zorgen hebben wij bij elke stap van deze stelselherziening ingebracht en ook het Invoeringsbesluit neemt die zorg niet weg. Wij zijn er niet op gerust dat het stelsel in deze vorm schade aan onze leefomgeving voorkomt. Daarvoor zijn in onze ogen meer waarborgen in de regelgeving nodig. Dit blijft ons fundamentele kritiekpunt bij deze stelselherziening.

Het omgevingsrecht kan wat ons betreft niet zonder duidelijke regels op nationaal niveau die als vangnet dienen. Bovendien is er een duidelijk kader nodig voor lokale overheden, bedrijven en burgers, aangezien bepaalde belangen niet beschermd worden. Ook de Raad van State merkte op, in haar advies bij de Invoeringswet, dat het nog zeer de vraag of deze wet in de praktijk daadwerkelijk leidt tot een evenwicht tussen beschermen en benutten. Dit versterkt onze zorgen.

Het feit dat de instandhouding, bescherming en verbetering van de kwaliteit van onze leefomgeving in zo'n grote mate afhangt van keuzes op decentraal niveau, vinden wij zeer zorgelijk. Voor ons blijft het de vraag wie op basis van wat (onherstelbare) schade gaat voorkomen. Zonder duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling is het maar zeer de vraag of er straks gemonitord wordt en wie er aan de lat staat als er onvolkomenheden worden geconstateerd. Wij vinden dat hiervoor waarborgen nodig zijn die nu ontbreken.

Meer waarborgen in invoeringsbesluit

Onze algemene indruk is dat de besluiten, net als de Omgevingswet zelf, een goed doordacht stelsel van regels bevatten die tot het realiseren van de maatschappelijke doelen van de wet *kunnen* leiden. Dit hebben wij eerder bij de consultatie van de vier Algemene Maatregelen van Bestuur ook geconstateerd. Om dat ook werkelijk te laten gebeuren, dienen echter **meer en betere waarborgen** in de besluiten te worden opgenomen. Alleen op die manier kan worden geborgd dat de kwaliteit van de leefomgeving niet achteruit gaat als gevolg van deze stelselherziening. Ook de wijzigingen die het Invoeringsbesluit bevatten *kunnen* helpen bij het realiseren van het maatschappelijke doel van de wet. Echter het belang van een goede, veilige leefomgeving en goede omgevingskwaliteit verdienen naar ons inzicht meer waarborgen in de regelgeving.

Door het uitgangspunt ‘vertrouwen’ is er voor gekozen om in veel gevallen af te zien van regels die als vangnet kunnen dienen. Vertrouwen is prima, maar als dat vertrouwen niet blijkt te worden waargemaakt, mag dat niet ten koste gaan van onze leefomgeving, milieu en natuur.

Uitwerking vergunningplicht bouwactiviteiten

In de Invoeringswet is de keuze gemaakt om de vergunning voor een bouwactiviteit los te knippen: in 1. een preventieve toets van de regels voor technische bouwkwaliteit uit het Besluit bouwwerken leefomgeving, en 2. een afzonderlijke vergunningplicht voor bouwactiviteiten met een preventieve toets van de 'ruimtelijke' regels uit het Omgevingsplan (blz. 35, Deel 6 Ib – Algemeen deel NvT). Deze keuze wordt in de voorliggende stukken verder uitgelegd en toegelicht.

Na het lezen van de voorliggende teksten blijven wij van mening dat het afschaffen van de landelijke vergunningplicht voor bouwactiviteiten leidt tot meer rechtsongelijkheid en onduidelijkheid. Eerder hebben wij onze fundamentele bezwaren daartegen al aangegeven. Daarom hebben wij waardering voor het onderbrengen van de uniforme bouwvergunningplicht in de bruidsschat. Het effect hiervan is in ieder geval dat gemeenteraden een expliciet besluit moeten nemen over al dan niet afschaffing daarvan.

In het nieuwe stelsel is een bouwactiviteit straks per (deel)gebied al dan niet vergunningplichtig.¹ Wij maken ons zorgen over de gevolgen hiervan voor de rechtsbescherming en het beschermingsniveau. Hoe zit het bijvoorbeeld met de rechtszekerheid voor initiatiefnemers? Op welke manier zijn zij ervan verzekerd dat hun plan conform het omgevingsplan is? Worden ze niet achteraf geconfronteerd met een handhavingsverzoek? Immers, als er geen vergunningplicht in het plan staat, kunnen initiatiefnemers er ook niet een voor de zekerheid aanvragen. Dat betekent dus dat er geen inhoudelijk oordeel kan worden gegeven of iets in overeenstemming is met het omgevingsplan.

En hoe werkt het precies voor andere belanghebbenden zoals omwonenden, als er geen ruimtelijke beoordelingsplicht voor een bouwactiviteit in het omgevingsplan is opgenomen? Bij een concreet initiatief hebben zij dan geen aanvraag of ontwerp-besluit waartegen ze kunnen ageren. Wanneer kunnen zij dan om handhaving verzoeken? Is dat pas als het bouwwerk er al staat, met het risico dat handhaving in dit stadium vaker tot toestemming en legalisatie leidt? De bewijslast dat de activiteit strijdig is met het plan, of niet uitvoerbaar is vanwege milieu- en natuurwetgeving, ligt dan bij hen. En dan moet het bevoegd gezag ook nog eens een belangenafweging maken, of er gehandhaafd wordt als de helft er al staat.

Daarnaast zal in de praktijk een verplichte aanvraag bouwvergunning gemist worden als signaal dat er mogelijk meer vergunningen nodig zijn, waar niet iedere burger zich van bewust is. Zoals voor het kappen van bomen, het aanleggen van een weg of het verstoren van beschermde dieren in een te slopen bouwwerk. Op welke manier voorkomt u dat zo onherstelbare schade ontstaat, bijvoorbeeld bij archeologisch waardevol terrein?

Samenvattend hebben wij nog veel vragen over hoe het decentraliseren van de vergunningplicht voor bouwactiviteiten in de praktijk zal werken. Wij zijn van mening dat het nu voorliggende voorstel geen recht doet aan het uitgangspunt van een gelijkwaardige rechtsbescherming en bovendien kan leiden tot onherstelbare schade.

¹Gemeenten krijgen bestuurlijke afwegingsruimte bij de afbakening van die vergunningplicht. Zij zullen in het omgevingsplan per locatie de materiële regels stellen voor onder meer het bouwen, in stand houden en gebruiken van bouwwerken. Blz. 36, eerste alinea onder kopje '3.2.2 De vergunningplicht met het oog op de regels uit het omgevingsplan', Deel 6 Ib- Algemeen deel NvT

Ladder voor duurzame verstedelijking

In een land waar ruimte beperkt is, is zorgvuldige inpassing van nieuwe stedelijke ontwikkelingen van groot belang. Hierbij helpt de Ladder voor duurzame verstedelijking.

“Om aan de instructieregel over de ladder te voldoen zal het in de regel in de rede liggen om een ontwikkeling toe te laten als het omgevingsplan een nader afwegingsmoment creëert. Op dat moment kan een beoordeling van de activiteit in het licht van de behoefte aan die stedelijke ontwikkeling plaatsvinden, en bij een stedelijke ontwikkeling buiten het bestaand stedelijk gebied, worden afgewogen of dat wenselijk is.”

Door het doorschuiven van de laddertoets vindt er geen integrale beoordeling meer plaats op gebiedsniveau, aan de hand van een plan-m.e.r. Die functie van het huidige bestemmingsplan verdwijnt, temeer daar het uitvoerbaarheidsvereiste minder betekenis krijgt met afschaffen van de tienjaarstermijn. Dit probleem heeft in de Toelichting van zowel het besluit als de wet te weinig aandacht gekregen. (Hierbij valt met name te denken aan de cumulatie van milieubelastende emissies).

De vraag is of het doorschuiven van de laddertoets niet ten koste gaat van zorgvuldig ruimtegebruik en het maken van een integrale afweging in het omgevingsplan. Immers in het omgevingsplan is het de bedoeling dat er een evenwichtige toedeling van functies aan locaties plaatsvindt. Bij het doorschuiven van allerlei onderzoeken naar concrete initiatieven is het maar zeer de vraag of hiermee ontwikkelingen op de juiste plek, in de juiste regio of zelfs in het juiste land plaatsvinden.

Daar komt bij dat gemeenten onder het stelsel van de Omgevingswet met behulp van ‘uitnodigingsplanologie’ veel ruimere functies aan locaties kunnen toedelen. Zo staat onder het kopje Toepassingsbereik de volgende passage “De ladder is derhalve van toepassing als het besluit meer bebouwing mogelijk maakt dan er op grond van het voorheen geldende planologische regime aanwezig was, of kon worden gerealiseerd. Wanneer het om een functiewijziging gaat, moet worden beoordeeld of er sprake is van een naar aard en omvang zodanige functiewijziging, dat desalniettemin gesproken kan worden van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Het ruimtebeslag moet hierbij betrokken worden.”²

Het begrip “nieuwe stedelijke ontwikkeling” is onduidelijk. Er is geen waarborg dat er vanuit het oogpunt van zorgvuldig ruimtegebruik nog wordt gekeken naar een nieuwe stedelijke ontwikkeling, namelijk als deze binnen de meer globalere functietoedeling past. Wij zien graag dat er in de Toelichting meer duidelijkheid komt over wat de grenzen van de globale functietoedelingen zijn en wat wordt verstaan onder “nieuwe stedelijke ontwikkeling.”

Evenwichtige toedeling van functies aan locaties

Met de Omgevingswet wordt het criterium van ‘goede ruimtelijke ordening’ losgelaten en vervangen door ‘evenwichtige toedeling van functies aan locaties’. Dat criterium van goede ruimtelijke ordening was ook niet in de wet gedefinieerd. In de MvT werd gesignaleerd dat hiernaar gekeken moest worden. Vervolgens is dit begrip door jurisprudentie verder ingekaderd. Straks gaan we dus naar een nieuw criterium, dat nog niet door jurisprudentie verder is ingevuld. Het Omgevingswetstelsel biedt ten onrechte te weinig aanknopingspunten voor rechtsvorming door de rechter.

Een ander verschil met de huidige bestemmingplannen is dat het omgevingsplan globaler mag zijn en het een breder instrument is. Dit komt omdat alle regels omtrent de fysieke leefomgeving in het omgevingsplan staan.

² Blz. 71, Deel 6 Ib- Algemeen deel NvT

Maar hoe verhoudt die evenwichtige toedeling zich tot een gezonde, veilige leefomgeving en goede omgevingskwaliteit? Op welke wijze moeten de lange termijn effecten worden meegenomen? Hoe moeten landschap, natuur en gezondheid in deze afweging worden meegenomen? Hier hebben wij geen goed zicht op nu.

Buitenplanse omgevingsplanactiviteit en adviesrol gemeenteraad (nieuw artikel 4.21 Ob)

Het omgevingsplan moet dus een evenwichtige toedeling van functies aan locaties bevatten. Maar als een activiteit vervolgens niet binnenplannen vergund kan worden, moet het gemeentebestuur automatisch de aanvraag via het buitenplanse spoor behandelen. Daarbij is de beslissende stem van de gemeenteraad op wetsniveau inmiddels uitgeschakeld. Er rest nu alleen adviesprocedure, mits de raad deze activeert. Wij blijven van mening dat hiervoor minimaal niet de reguliere procedure met maar 8 weken beslistermijn wordt gevolgd, maar de uitgebreide procedure. Acht weken is veelal te kort vanwege raadsagenda's.

In afwijking van de huidige regeling krijgt de gemeenteraad straks nog alleen een adviesrol bij buitenplanse omgevingsvergunningen. Hier blijven wij bezwaren tegen hebben. In onze ogen is dit een verzwakking van de positie en rol van de gemeenteraad. Juist binnen het stelsel van de duale verhoudingen is het de raad die de kaders stelt en het college beoordeelt. Om dan juist bij een omgevingsplan, dat breder is dan het huidige bestemmingplan en waarbij de nadruk op het globale karakter blijft liggen, de raad slechts een adviesrol te geven blijven wij een inbreuk vinden op de democratische legitimiteit van besluitvorming. De – democratisch gekozen – Raad mag straks toekijken hoe het – niet gekozen – bestuur afwijkt van het omgevingsplan en moet vervolgens na vijf jaar het omgevingsplan aanpassen om de buitenplanse afwijkactiviteit hierin te verwerken.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is mede naar aanleiding van het BIT-advies beperkt tot het niveau van de huidige voorzieningen. Toch blijven wij het lastig vinden om een voorstelling te maken van hoe het DSO er straks precies uit gaat zien en zal gaan werken. Op basis van het Invoeringsbesluit hebben wij de volgende vragen hierover. Op blz. 108 is te lezen³: “Eind 2018 wordt in interbestuurlijk overleg besloten of ook de kennisgevingen van de vergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit die na inwerkingtreding van de Omgevingswet worden verleend, via de landelijke voorziening van het DSO worden ontsloten.” Maar met een buitenplanse omgevingsplanactiviteit kan juist ook van een omgevingsplan worden afgeweken, zoals hierboven ook besproken. Hoe wordt dit voor burgers inzichtelijk en als zodanig herkenbaar gemaakt?

In het kader van gelijkwaardige kwaliteit van rechtsbescherming is het van groot belang dat informatie over het beleid, regels en actuele situatie inzichtelijk en vindbaar zijn. Met de toegenomen beleidsruimte voor decentrale overheden en de verruimde mogelijkheden rondom uitnodigingsplanologie wordt dit alleen maar belangrijker. Voor ons is niet duidelijk hoe die inzichtelijkheid straks geregeld wordt nu de (buitenplanse) vergunningen voor omgevingsplanactiviteiten niet via het DSO worden ontsloten.

Op blz. 109⁴ staat in de laatste paragraaf van de tekst onder het kopje ‘Informatie uit besluiten en andere rechtsfiguren op grond van de Omgevingswet’: “Via de toepasbare regels in de landelijke voorziening kunnen initiatiefnemers ook zien welke maatregelen moeten worden genomen om te voldoen aan een specifieke regel.” Betekent dit dat initiatiefnemers ook kunnen vragen welke regels onder de ‘good housekeeping’ regels vallen

³ Deel. 6 Ib- Algemeen deel NvT

⁴ Deel. 6 Ib- Algemeen deel NvT

en op welke wijze men kan voldoen aan de specifieke zorgplichten?⁵

Rechtsbescherming en participatie

Wij verwachten dat de gevolgen van deze stelselherziening nadelig zijn voor de rechtspositie van burgers. In het nieuwe stelsel wordt het immers mogelijk dat er straks verschillende regels tussen gemeenten gaan gelden, dat er globalere omgevingsplannen worden vastgesteld en dat er minder concrete regels gelden.

Daarbij zijn er in eerdere stadia van de stelselherziening keuzes gemaakt die in onze ogen een achteruitgang zijn in de rechtspositie en rechtsbescherming. Bijvoorbeeld de inwerkingtreding van de omgevingsvergunning bij onomkeerbare activiteiten na vier weken terwijl de bezwaartermijn dan nog twee weken doorloopt. Andere voorbeelden zijn de inperking van de bevoegdheid van decentrale overheden om te kiezen voor een uitgebreide procedure en de vervanging van vergunningplichtige door vergunningvrije of meldingsplichtige activiteiten, waaronder het bouwen en het werken met een mobiele mijnbouwinstallatie.

Wij willen graag meer duidelijkheid in de Toelichting over hoe de burgers bij inwerkingtreding van de Omgevingswet op de hoogte en betrokken blijven van wat er in hun leefomgeving plaatsvindt, nu de omgevingsvergunningen niet via het DSO worden ontsloten. Ook horen wij graag op welke wijze het ministerie gaat voldoen aan het uitgangspunt van gelijkwaardige rechtsbescherming.

Toezicht en handhaving

Wij hebben al in eerdere stadia aangegeven dat een goede uitvoering van de wet en uitvoeringsregels van belang is, om daadwerkelijk een gezonde en veilige leefomgeving te behouden en te versterken. Uitvoering en handhaving mogen dan ook geen sluitpost zijn. De verschuiving van vergunningen naar algemene regels betekent dat het bevoegd gezag minder contact heeft met degenen die de activiteiten ondernemen en minder goed, of niet, op de hoogte is van wat er allemaal gebeurt.

Het op de hoogte blijven van activiteiten en het zorg dragen dat wettelijke regels in voldoende mate worden nageleefd zal meer vragen van toezicht en handhaving. Daarbij komt dat handhaving van algemene regels achteraf gecompliceerder is dan handhaving van concrete vergunningsvoorschriften, zoals ook de Raad van State zowel bij de Omgevingswet als de Invoeringswet in haar advies aangeeft. Immers, optreden tegen afwijkingen is makkelijker als er concrete regels zijn waar een initiatiefnemer aan moet voldoen. Bij open regels is er meer onzekerheid en is het de vraag of en wanneer er handhavend wordt opgetreden. Vaak is het in zo'n geval nodig dat de overheid eerst een maatwerkvoorschrift vaststelt. Het is de vraag of een bestuursorgaan daar snel toe over gaat, en daarmee gaat bovendien kostbare tijd verloren.

Ook onduidelijk is welke extra kosten dit met zich mee gaat brengen, wie dat gaat betalen en of handhaving achteraf voldoende is om schade of zelfs blijvende achteruitgang aan de leefomgeving te voorkomen.

⁵ Verder signaleert de Afdeling dat het streven naar 'globale en flexibele' omgevingsplannen (...) ook tot onduidelijkheid en rechtsonzekerheid kan leiden voor burgers, bedrijven, overheid en rechtspraak. Datzelfde geldt voor het toenemend gebruik van (algemene en specifieke) zorgplichten in plaats van het uitschrijven van regels waar iedereen zich aan moet houden en de mogelijkheid om bij bouwen gelijkwaardige maatregelen te treffen zonder voorafgaande toestemming of melding. Blz. 7 advies RvS Iw

Daarbij komt nog dat er met deze stelselherziening een decentralisatie plaatsvindt, waarbij de gemeente bevoegd gezag is, tenzij anders wordt bepaald. Dat betekent dat de gemeente ook de organisatie is die belast wordt met handhaving. Van belang is dat de gemeente dan wel de kennis, kunde, en financiële middelen heeft om hier een voldoende mate van naleving te kunnen realiseren. Dat geldt ook voor de Omgevingsdiensten (regionale uitvoeringsdiensten), waar op dit moment nog sprake is van veel kwalitatieve en kwantitatieve problemen.

Wij blijven van mening dat het Rijk als eindverantwoordelijke wel actief een vinger aan de pols moet houden en zo nodig maatregelen kan nemen om de omgevingskwaliteit te beschermen. Een goede evaluatie en monitoring is hiervoor onontbeerlijk. Niet alleen gericht op het gebruik en toepassing van de instrumenten, maar ook zeker op de staat van de leefomgeving. Hierbij is een zorgpunt dat de decentralisatie van taken en bevoegdheden monitoring en evaluatie (kunnen) bemoeilijken.⁶ Om dit mogelijk te maken zijn wij ervan overtuigd dat rapportage in de vorm van de Balans voor de Leefomgeving eens in de twee jaar moet plaatsvinden. Niet alleen de eerste 10 jaar van de Omgevingswet, maar ook daarna.

⁶ Dit blijkt bijvoorbeeld ook lastig te zijn als gevolg van de decentralisaties in het sociale domein: “In de eerste twee Overall rapportages sociaal domein werd duidelijk dat de gemeentelijke praktijk steeds meer variatie gaat vertonen. Gemeenten maken eigen keuzes in wat ze verstaan onder een algemene voorziening of een maatwerkvoorziening (...) Deze verschillen zijn begrijpelijk vanuit de decentralisatiegedachte: gemeenten maken eigen keuzes om hun burgers zo goed mogelijk te bedienen. Ze maken het echter lastig om op landelijk niveau te monitoren. Dat betekent dat de monitoring niet statisch kan zijn, maar een zekere mate van flexibiliteit moet hebben om ontwikkelingen zo goed mogelijk in kaart te brengen”. SCP (2019) Samenvatting - Overall rapportage sociaal domein 2017, blz. 6. Datzelfde signaal geeft de Algemene rekenkamer: “Stel samen met het parlement, gemeenten, het CBS, het SCP en andere onderzoeksinstituten vast welke gegevensverzameling voor de volksvertegenwoordigingen op lokaal en nationaal niveau het beste bijdraagt aan overzicht en inzicht in de voortgang en de resultaten van de decentralisaties in het sociaal domein. Ga daartoe het gesprek aan met het parlement en gemeenten om gezamenlijk een volgende stap te maken in het ontwikkelen van gemeenschappelijke definities en begrippen. Gezamenlijk gedeelde definities scheppen de mogelijkheid om tot betere landelijke inzichten te komen en maakt een gezamenlijk leerproces mogelijk. Bijkomend voordeel is dat gemeenschappelijke definities en begrippen de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten kunnen verhogen ten behoeve van het lokaal bestuur.” Algemene Rekenkamer (2019) Wegwijs in het sociale domein, blz. 46.